

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ІВАНА ФРАНКА

Кафедра етнології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. декана історичного факультету

проф. Сіромський Р.Б.

“30” _____ серпня _____ 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Традиційна духовна культура українців Карпат

(шифр і назва навчальної дисципліни)

галузь знань _____ **03 Гуманітарні науки**

(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність _____ **032 – Історія та археологія**

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація _____ **Карпатський регіон: археологія та етнологія**

(назва спеціалізації)

освітній ступінь _____ **магістр**

(назва освітнього ступеня)

факультет _____ **історичний**

(назва факультету)

Робоча програма з дисципліни «Традиційна духовна культура українців Карпат» для магістрів I-го курсу (освітній ступінь – магістр) з галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 032 Історія та археологія, спеціалізації «Карпатський регіон: археологія та етнологія». „28” серпня 2023 року. – 15 с.

Розробники: *Галайчук Володимир Васильович* – доктор історичних наук, доцент кафедри етнології Львівського національного університету імені Івана Франка

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри етнології

Протокол від “30” серпня 2023 року № 1

Завідувач кафедри етнології

“30” серпня 2023 року

 (підпис) (проф. Сілецький Р. Б.)
 (прізвище та ініціали)

Схвалено Вченою радою історичного факультету
 Протокол від “30” серпня 2023 року № 1

“30” серпня 2023 року

Голова

 (підпис) (проф. Сіромський Р. Б.)
 (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 03 Гуманітарні науки (шифр і назва)	Нормативна	
	Напрямок підготовки		
Модулів – 1	Спеціальність (професійне спрямування): 032 Історія та археологія (шифр і назва)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 90			
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 4,5	Освітній ступінь: магістр	Лекції	
		30 год.	Год.
		Практичні, семінарські	
		год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
60 год.	год.		
Індивідуальні завдання:			
год.			
Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – **30/60**

для заочної форми навчання –

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

У рамках курсу студенти ознайомлюються з основними джерелами та літературою до теми традиційної духовної культури українців Карпат. Виклад основної частини курсу розподілено за такими змістовими кластерами, як

«традиційна сімейна обрядовість українців Карпат», «традиційна календарно- побутова обрядовість українців Карпат» і «традиційні вірування та світоглядні уявлення українців Карпат».

Завдання: студенти повинні навчитися критично опрацьовувати рекомендовані джерела та літературу, аналізувати фактологічний матеріал, виявити вміння робити його порівняння та аналіз, показати розуміння загальних тенденцій формування явищ духовної культури українців Карпат.

В результаті вивчення даного курсу студент повинен:

знати основні джерела та літературу з теми «Традиційна духовна культура українців Карпат»; порядок та змістове наповнення основних елементів сімейної та календарної обрядовості; світоглядні уявлення й демонологічну палітру українців Карпат;

вміти критично осмислювати основні джерела та літературу з теми курсу; відтворити порядок та змістове наповнення основних елементів сімейної та календарної обрядовості; вловлювати загальні тенденції та визначати локальну специфіку світоглядних уявлень і демонологічних персонажів українців Карпат.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Традиційна сімейна обрядовість

Тема 1. Вступ до дисципліни. Дослідження традиційної духовної культури українців Карпат у працях вітчизняних та зарубіжних дослідників.

Тема 2. Традиційна родильна обрядовість українців Карпат.

Тема 3. Традиційна весільна обрядовість українців Карпат.

Тема 4. Традиційна похоронно-поминальна обрядовість українців Карпат.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Традиційна календарно-побутова обрядовість

Тема 5. Традиційна календарно-побутова обрядовість українців Карпат: зимовий цикл.

Тема 6. Традиційна календарно-побутова обрядовість українців Карпат: ранньовесняні звичаї та обряди.

Тема 7. Традиційна календарно-побутова обрядовість українців Карпат: Великодні та Провідні звичаї та обряди українців Карпат.

Тема 8. Традиційна календарно-побутова обрядовість українців Карпат: Юріївські і Троєцькі звичаї та обряди.

Тема 9. Традиційна календарно-побутова обрядовість українців Карпат: літні та осінні звичаї та обряди.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. Світоглядні уявлення та вірування

Тема 10. Світоглядні уявлення та вірування українців Карпат: чорт як демонологічний персонаж.

Тема 11. Світоглядні уявлення та вірування українців Карпат: уявлення про домашніх духів.

Тема 12. Світоглядні уявлення та вірування українців Карпат: уявлення про відьом та упирів.

Тема 13. Світоглядні уявлення та вірування українців Карпат: уявлення про мавок, майок, нявок, лісниць тощо.

Тема 14. Світоглядні уявлення та вірування українців Карпат: уявлення про душі померлих.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усьо го	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Традиційна сімейна обрядовість												
Тема 1. Вступ до дисципліни. Дослідження традиційної духовної культури українців Карпат у працях вітчизняних та зарубіжних дослідників.	7	2				5						
Тема 2. Традиційна родильна обрядовість українців Карпат.	7	2				5						
Тема 3. Традиційна весільна обрядовість українців Карпат.	7	2				5						
Тема 4. Традиційна похоронно-поминальна обрядовість українців Карпат.	9	4				5						
Разом за змістовим модулем 1	30	10				20						
Тема 5. Традиційна календарно-побутова обрядовість українців Карпат: зимовий цикл.	7	2				5						
Тема 6. Традиційна календарно-побутова	7	2				5						

обрядовість українців Карпат: ранньовесняні звичаї та обряди.												
Тема 7. Традиційна календарно-побутова обрядовість українців Карпат: Великодні та Провідні звичаї та обряди українців Карпат.	5	2				3						
Тема 8. Традиційна календарно-побутова обрядовість українців Карпат: Юрійвські і Троєцькі звичаї та обряди.	7	2				5						
Тема 9. Традиційна календарно-побутова обрядовість українців Карпат: літні та осінні звичаї та обряди.	7	2				5						
Разом за змістовим модулем 2	33	10				23						
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. Світоглядні уявлення та вірування												
Тема 10. Світоглядні уявлення та вірування українців Карпат: чорт як демонологічний персонаж.	3	2				1						
Тема 11. Світоглядні уявлення та вірування українців Карпат: уявлення про домашніх духів.	4	2				2						

Тема 12. Світоглядні уявлення та вірування українців Карпат: уявлення про відьом та упирів.	6	2				4						
Тема 13. Світоглядні уявлення та вірування українців Карпат: уявлення про мавок, майок, нявок, лісниць тощо.	7	2				5						
Тема 14. Світоглядні уявлення та вірування українців Карпат: уявлення про душі померлих.	7	2				5						
Разом за змістовим модулем 3	27	10	-	-	-	17						
Усього годин	90	30	-	-	-	60						

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Вступ до дисципліни. Дослідження традиційної духовної культури українців Карпат у працях вітчизняних та зарубіжних дослідників.	2
2.	Тема 2. Традиційна родильна обрядовість українців Карпат.	2
3.	Тема 3. Традиційна весільна обрядовість українців Карпат.	2
4.	Тема 4. Традиційна похоронно-поминальна обрядовість українців Карпат.	4
5.	Тема 5. Традиційна календарно-побутова обрядовість українців Карпат: зимовий цикл.	2
6.	Тема 6. Традиційна календарно-побутова обрядовість українців Карпат: ранньовесняні звичаї та обряди.	2
7.	Тема 7. Традиційна календарно-побутова обрядовість українців Карпат: Великодні та Провідні звичаї та обряди українців Карпат.	2
8.	Тема 8. Традиційна календарно-побутова обрядовість українців Карпат: Юріївські і Троєцькі звичаї та обряди.	2

9.	Тема 9. Традиційна календарно-побутова обрядовість українців Карпат: літні та осінні звичаї та обряди.	2
10.	Тема 10. Світоглядні уявлення та вірування українців Карпат: чорт як демонологічний персонаж.	2
11.	Тема 11. Світоглядні уявлення та вірування українців Карпат: уявлення про домашніх духів.	2
12.	Тема 12. Світоглядні уявлення та вірування українців Карпат: уявлення про відьом та упирів	2
13.	Тема 13. Світоглядні уявлення та вірування українців Карпат: уявлення про мавок, майок, нявок, лісниць тощо.	2
14.	Тема 14. Світоглядні уявлення та вірування українців Карпат: уявлення про душі померлих.	2
15.	Усього годин	30

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Вступ до дисципліни. Дослідження традиційної духовної культури українців Карпат у працях вітчизняних та зарубіжних дослідників.	5
2.	Тема 2. Традиційна родильна обрядовість українців Карпат.	5
3.	Тема 3. Традиційна весільна обрядовість українців Карпат.	5
4.	Тема 4. Традиційна похоронно-поминальна обрядовість українців Карпат.	5
5.	Тема 5. Традиційна календарно-побутова обрядовість українців Карпат: зимовий цикл.	5
6.	Тема 6. Традиційна календарно-побутова обрядовість українців Карпат: ранньовесняні звичаї та обряди.	5
7.	Тема 7. Традиційна календарно-побутова обрядовість українців Карпат: Великодні та Провідні звичаї та обряди українців Карпат.	3
8.	Тема 8. Традиційна календарно-побутова обрядовість українців Карпат: Юріївські і Троєцькі звичаї та обряди.	5
9.	Тема 9. Традиційна календарно-побутова обрядовість українців Карпат: літні та осінні звичаї та обряди.	5
10.	Тема 10. Світоглядні уявлення та вірування українців Карпат: чорт як демонологічний персонаж.	1

11.	Тема 11. Світоглядні уявлення та вірування українців Карпат: уявлення про домашніх духів.	2
12.	Тема 12. Світоглядні уявлення та вірування українців Карпат: уявлення про відьом та упирів.	4
13.	Тема 13. Світоглядні уявлення та вірування українців Карпат: уявлення про мавок, майок, нявок, лісниць тощо.	5
14.	Тема 14. Світоглядні уявлення та вірування українців Карпат: уявлення про душі померлих.	5

7. Індивідуальні навчально-дослідні завдання

1. Локальні особливості традиційної духовної культури гуцулів: сімейні звичаї та обряди
2. Локальні особливості традиційної духовної культури бойків: сімейні звичаї та обряди
3. Локальні особливості традиційної духовної культури лемків: сімейні звичаї та обряди
4. Локальні особливості традиційної духовної культури покутян: сімейні звичаї та обряди
5. Локальні особливості традиційної духовної культури гуцулів: календарно-побутова обрядовість
6. Локальні особливості традиційної духовної культури бойків: календарно-побутова обрядовість
7. Локальні особливості традиційної духовної культури лемків: календарно-побутова обрядовість
8. Локальні особливості традиційної духовної культури покутян: календарно-побутова обрядовість
9. Локальні особливості традиційної духовної культури гуцулів: світоглядні уявлення та вірування
10. Локальні особливості традиційної духовної культури бойків: світоглядні уявлення та вірування
11. Локальні особливості традиційної духовної культури лемків:

світоглядні уявлення та вірування

12. Локальні особливості традиційної духовної культури покутян: світоглядні уявлення та вірування.

8. Методи навчання.

У процесі вивчення дисципліни «Традиційна духовна культура українців Карпат» використовуються наступні методи навчання:

Пояснювально-ілюстративний метод. Студенти здобувають знання, слухаючи розповідь, лекцію, з навчальної або методичної літератури, через екранний посібник у "готовому" вигляді. Сприймаючи й осмислюючи факти, оцінки, висновки, вони залишаються в межах репродуктивного (відтворювального) мислення. Такий метод якнайширше застосовують для передавання значного масиву інформації. Його можна використовувати для викладення й засвоєння фактів, підходів, оцінок, висновків.

Репродуктивний метод. Ідеться про застосування вивченого на основі зразка або правила. Діяльність тих, кого навчають, є алгоритмічною, тобто відповідає інструкціям, розпорядженням, правилам – в аналогічних до представленого зразка ситуаціях.

Метод проблемного викладення. Використовуючи будь-які джерела й засоби, педагог, перш ніж викладати матеріал, ставить проблему, формулює пізнавальне завдання, а потім, розкриваючи систему доведень, порівнюючи погляди, різні підходи, показує спосіб розв'язання поставленого завдання. Студенти стають ніби свідками і співучасниками наукового пошуку.

Частково-пошуковий, або евристичний метод. Його суть – в організації активного пошуку розв'язання висунутих педагогом (чи самостійно сформульованих) пізнавальних завдань або під керівництвом педагога, або на основі евристичних програм і вказівок. Процес мислення набуває продуктивного характеру, але його поетапно скеровує й контролює педагог або самі студенти на основі роботи над програмами (зокрема й

комп'ютерними) та з навчальними посібниками. Такий метод, один з різновидів якого є евристична бесіда, – перевірений спосіб активізації мислення, спонукання до пізнання.

Дослідницький метод. Після аналізу матеріалу, постановки проблем і завдань та короткого усного або письмового інструктажу ті, кого навчають, самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть спостереження й виміри та виконують інші пошукові дії. Ініціатива, самостійність, творчий пошук виявляються в дослідницькій діяльності найповніше. Методи навчальної роботи безпосередньо переходять у методи, які імітують, а іноді й реалізують науковий пошук.

10. Методи контролю

У процесі вивчення дисципліни «Традиційна духовна культура українців Карпат» використовуються методи поточного, проміжного та підсумкового контролю.

Поточний контроль рівня знань студентів передбачає перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Поточний контроль здійснюється за напрямками:

- ✓ контроль за виконанням завдань для самостійного опрацювання поза межами аудиторних занять;
- ✓ контроль за рівнем засвоєння та творчого опрацювання у вигляді індивідуальних завдань.

Проміжний контроль рівня знань студентів здійснюється за результатами підсумкової контрольної роботи зі змістових модулів.

Підсумковий контроль знань студентів здійснюється в кінці семестру у формі письмового іспиту.

При виведенні загальної оцінки студента береться до уваги результати поточного, проміжного та підсумкового контролю.

11. Розподіл балів, що присвоюється студентам

Оцінювання знань студента здійснюється за 100-бальною шкалою. Максимальна кількість балів при оцінюванні знань за поточну успішність становить 50.

Поточне тестування та самостійна робота														Сума
Змістовий модуль № 1				Змістовий модуль № 2					Змістовий модуль № 3					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	
6	3	4	4	4	3	3	3	3	3	5	3	3	3	50

Сумарна оцінка (сума поточних і екзаменаційних балів) виставляється за 100 бальною шкалою (університету, національною та ECTS):

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Модульний контроль. Упродовж семестру будуть проведені дві модульні контрольні (максимальна оцінка за цей вид роботи – 50 балів).

Якщо за результатами модульно-рейтингового контролю студент отримав менше ніж 21 бал, він вважається таким, що не виконав усі види робіт, які передбачаються навчальним планом на семестр з даної дисципліни. Такий студент має змогу скласти екзамен за талоном № 2, але для цього він повинен виконати передбачене кафедрою завдання.

Залік.

Залік, згідно з рішенням Вченої ради факультету, виставляється за результатами оцінювання модульних контрольних.

Шкала оцінювання знань:

90-100	–	відмінно	–	5	–	A
81-89	–	дуже добре	–	4	–	B
71-80	–	добре	–	4	–	C
61-70	–	задовільно	–	3	–	D
51-60	–	достатньо	–	3	–	E
21-50	–	допуск до заліку	–	2	–	FX
0-20	–	незадовільно	–	2	–	F

Сума балів після здачі по талону № 1, 2 (0-50) – незадовільно –
 2 – FX Сума балів після здачі по талону “К” (0-50) –
 незадовільно – 2 – F

12. Методичне забезпечення

Читанки для підготовки (електронний варіант).

13. Рекомендована література

Базова

1. Бойківщина: Історико-етнографічне дослідження. – К., 1983.
2. Влад М.М. Стрітенне: Книга гуцульських звичаїв і вірувань. – К.: Укр. письменник, 1992.
3. Войтович Н. Народна демонологія Бойківщини. – Львів: Сполом, 2015.
4. Гнатюк В. Знадоби до галицько-руської демонології / В. Гнатюк // Етнографічний збірник. – Львів : НТШ, 1903. – Т. XV.
5. Гнатюк В. Знадоби до української демонології. Т. II, вип. 1 / В. Гнатюк // Етнографічний збірник. – Львів : НТШ, 1912. – Т. XXXIII.
6. Гнатюк В. Знадоби до української демонології. Т. II, вип. 2 / В. Гнатюк // Етнографічний збірник. – Львів : НТШ, 1912. – Т. XXXIV.
7. Гнатюк В. Нарис української міфології. – Львів: Інститут народознавства НАН України, 2000.

8. Гуцульщина: Історико-етнографічне дослідження. – К., 1987.
9. Зубрицький М. Народній календар, народні звичаї і повірки, привязані до днів в тиждни і до рокових свят (Записані у Мшанці, Староміського повіту і по сусідніх селах) // Матеріяли до українсько-руської етнології. – Львів, 1900. – Т. III. – С. 33-60.
10. Кайндль Р.Ф. Гуцули: їх життя, звичаї та народні перекази. – Чернівці: Молодий буковинець, 2000.
11. Лемківщина: Земля – Люди – Історія – Культура: У 2 т. – Нью-Йорк – Париж – Сидней – Торонто: НТШ, 1988. – Т. 1.
12. Онищук Антін. Матеріяли до гуцульської демонології. Записані у Зелениці, надвірнянського повіта, 1907–1908 / Антін Онищук // Матеріяли до української етнології. – Львів : НТШ, 1909. – Т. XI. – Ч. 2. – С. 1–139.
13. Онищук А. Народний календар у Зелениці, Надвірнян. пов. (на Гуцульщині) // Матеріяли до української етнології. – Львів, 1912. – Т. XV. – С. 1- 61.
14. Франко И.Я. Сожжение упырей в с. Нагуевичах в 1831 г. // Українці: народні вірування, повір'я, демонологія. – К., 1991. – С. 512-526.
15. Хобзей Н. Гуцульська міфологія: Етнолінгвістичний словник. – Львів, 2002.
16. Шухевич В. Гуцульщина : В 5 ч. / Володимир Шухевич. – Львів, 1908. – Ч. 5.
17. Шухевич В. Гуцульщина. Ч. 4 // Матеріяли до українсько-руської етнології. – Львів, 1904. – Т. VII.